

בית מדרש גבוה לכהנים

ללימוד הלכות עבודה ביהמ"ק שיבנה בב"א

גליון תקופתי מבית מדרש גבוה לכהנים-ביתר להחדרת וחיזוק לימוד הלכות עבודה ביהמ"ק/ חודש חשון

על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו

תשב", והוא כי ציון לא חטאה אלא אדרבא לקתה בעונותינו, ועל כן "במשפט תפדה" (ישעיה א) כלומר מן הדין, כך הבוטחים בה' ייטב לבם, כי גם עליהם ה' לעולם ישב.

או מעין זה ענין ר' עקיבא (מכות כד ב) שכאשר חביריו בכו בראותם על הר ציון שועלים מהלכים בו ר' עקיבא צחק, אמרו לו אנו בוכים ואתה מצחק, אמר להם מזה אני מצחק שמי שקיים פסוק על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו יקיים הנחמה. וזה יאמר הבוטחים בה', כמו הר ציון שנתקיים רעתה ששועלים הלכו בו, ובזה בטוח שכהתקיים זה יתקיים שוה' לעולם ישב בו, כך יהיה לבוטחים בה', כמו שנתקיים בהם צרת הגלות יתקיים עליהם מקרא שכתוב וה' עליהם יראה (זכריה ט יד).

ואל ירך לבבכם על אורך הגלות ותמיד מדת הדין מתוחה, אל תאמרו בלבבכם ואם יש ה' אתנו למה מצאתנו כל זאת, ותהרהרו כי אולי עזב אתכם חלילה, דעו איפה, כי כאשר ירושלם הרים קבועים סביב לה בין בחרבנה בין ביישובה, כך וה' הוא ובית דינו (עי' בראשית רבה נא ב), סביב לעמו כלומר שאפילו בהיותו הוא ובית דינו שהוא אף בזמן הדין והגלות, הוא סביב לעמו וכו'. עד כה דברה רוח הקדש.

איתא במדרש איכה רבה (פתיחתא כד): אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע זכורה אני בטחון ושאנן ושלוה שהייתי שרוייה בו, ועכשיו נתרחק ממני, ואני בוכיה ומתאנחת ואומרת מי ישימני כשנים הראשונים שהיה מקדש בנוי, ובתוכו אתה יורד משמי מרום ומשרה שכינתך עלי, ואומות העולם מקלסין אותי, וכשהייתי מבקשת רחמים על עוני אתה עונה אותי, ועכשיו אני בבושה וכלימה. ועוד אמרה כנסת ישראל לפניו רבש"ע שחחה עלי נפשי כשאני עוברת על ביתך והוא חרב וקול דממה בתוכו ואומר מקום שזרעו של אברהם הקריבו קרבן לפניך, והכהנים עומדים על הדוכן, והלויים מקלסים בכנורות, יהיו שועלים מרקדים בו, הה"ד על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו (איכה ה יח), אלא מה אעשה שעונותי גרמו לי ונביאי השקר שהיו בתוכי שהתעו אותי מדרך חיים לדרך המות לכך נאמר אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי וגו'.

אמנם אף דברי נחמה נאמרו בפס' זה וכדברי האלשיך (תהלים פרק קכה) שכתב: בא דוד בשיר הלזה כמשיב ומדבר על לבם של בני הגולה ואומר: שיר המעלות הבוטחים בה' יהיה לבם נכון ולא ירך לבם על שעוונם הרעו להם ולא רצם, כי כלה ה' חמתו שפך חרון אפו ויצת אש בציון (איכה ד), כי הנה כהר ציון ששמים שועלים הלכו בו וציון שדה נחרש, ועם כל זה ידוע כי לא ימוט, כי השם הנוכח לעולם ישב בו, כמה דאת אמר על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו אתה ה' לעולם תשב (איכה ה) וכמאמרנו על ביאור הכתוב ההוא שהוא כי "על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו" על ההר ההוא "אתה ה' לעולם

וכן בשו"ת
בית הלוי
(דרושים דרוש
ח) כתב: דזהו
נחמה גדולה
המשך בעמ'
האחרון ←

לתגובות הערות והארות בכל נושאי
הגליון וכן לתרומות והנצחות ניתן לפנות
לטל' 0504166339 או במייל
K0504166339@GMAIL.COM
כמו"כ ניתן לתרום בנדירים פלוס עבור
'בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר

תקציר מהלכות עבודת ביהמ"ק שנלמדו בבית מדרשנו

המשך סדר הרמת הדשן

בעלי מומין בהוצאת הדשן

כתב הרמב"ם (הלכות תמידין ומוספין פרק ב הט"ו) דאף על פי שאין הוצאת הדשן לחוץ עבודה, אין בעלי מומין מוציאים אותו. (ועי' מה שהקשה המל"מ ע"ד, ומה שיישב השיירי קרבן במסכת יומא פרק ב, וע"ע בשו"ת הרדב"ז (ללשונות הרמב"ם) מה שביאר בזה. ויש לציין ששיטת ר"א ביומא כג: דבעלי מומין כשרים להוצאת הדשן אך הרמב"ם קאי כשיטת ת"ק ועיין תוס' שם).

סדר הוצאת הדשן

מוציאים את הדשן חוץ לעיר לשפך הדשן במקום נקי וצנוע שאין הרוחות מנשבות בו ולא חזירים גורפים אותו (כתב החיד"א בשו"ת חיים שאל חלק ב סימן מג דמקשים העולם דאין מגדלים חזירים בכ"מ. ואחר החיפוש נמצא בדפוס הרמב"ם שעם מגדל עוז ולא הזרים. אמנם לי ההדיוט נראה דנסחתנו עיקר דידוע הפלגת צחות לשון הרמב"ם ודייק בלישנא טובא. ואי אתא לאשמועינן דאין הזרים מוציאים אותו לאפוקי מאן דמכשר זרים בירושלמי פ"ב דיומא הו"ל לכתוב זה ברישא קודם דין בעל מום או סמוך לו. ותו שהניחו בין הדבקים בין מ"ש שהרוחות אין נושבות בחוקה ובין מ"ש ולא יפזרנו. ותו שכ' ולא הזרים גורפין והו"ל ואין הזרים וכו' ומתוך דקדוקים אלו יראה דנסחתנו נכונה ור"ל שהחזירים מדתן לגרוף כידוע ולכן אמר שיהי מקום שאין החזירים גורפין שיהיה למעלה או אחר גדר וכיוצא ואף שאין מגדלים חזירים אפשר שהגוים יעברו עמהם מחוץ לעיר דרך העברה כן נ"ל לפום ריהטא ודוק. ובשו"ת דובב מישרים (חלק ג סימן א) הביא דחכם אחד הק' לו דהלא אין מגדלין חזירין בא"י [עי' ב"ק פ"ב ע"ב]. ויישב לו: הנה מה שגזרו היה בימי החשמונאים, וא"כ מקודם שגזרו היו צריכין ליזהר. אמנם יש לציין שבהערות האנצקלופדיה התלמודית ציינו שיש לגרוס 'ואין הזרמים גורפים אותו' דכ"ה בד' רומי ובד' קושטא וכ"ה במאירי (פסחים כז:), ולא יפזרנו שם שנאמר ושמך, שיניחנו בנחת במקום אחד. (כ"כ הרמב"ם פ"ב מתמידין הט"ו, אך הראב"ד שם פליג וס"ל שדין ושמך בנחת שלא יפזר נאמר בהרמת הדשן ולא בהוצאת הדשן).

מקום הוצאת הדשן

מקום מיוחד היה מחוץ לג' מחנות היינו מחוץ לירושלים (תו"כ ויקרא דבורא דחובא פרשה ד פרק ה; יומא סח א וזבחים קה ב ורש"י) ששם שמים את הדשן כשהוא רבה על מזבח החיצון, שנאמר: והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה, ושם גם שורפים את הפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים כשלא נפסלו אלא נשרפים כמצוותם, שנאמר: והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל שפך הדשן. (ונחלקו התנאים ביומא שם באיזה צד לירושלים היה בית דשן זה, לר' שמעון היה זה במזרחה של ירושלים דיליף מפרה אדומה שהיתה במזרחה של ירושלים, וחכמים אומרים בצפונה של ירושלים שכל מעשה חטאת בצפון. ועי' כפתור ופרח הוצ' לונץ פ"ו עמוד עז שמקובל שבית הדשן לצפון ירושלים כמרוצת הסוס והוא תל קטן ונמוך, ושם בהערות המו"ל שהתל הזה נודע גם היום ומראהו כמראה אפר ונקרא בערבית "תל אלמסאבין", ועי"ש בכפתור ופרח עמוד צח שלקרון מזרחית צפונית להר הבית יש מקום מדושן ובהערות המו"ל שם מצדד לומר שהיו שני מקומות לשפך הדשן, לצפון העיר כחכמים ולמזרחה כר' אליעזר). ובתורת כהנים (שם) איתא: אל שפך הדשן, שיהא שם דשן, שיקדיש את הדשן, ששם יהיו נותנים את הדשן (וראה במפרשים שם מה שביארו בכוננת הדברים). ור' אליעזר בן יעקב (ביומא וזבחים שם) סובר ששפך הדשן פירושו שיהא מקומו משופך, היינו שהמקום יהיה במדרון שיהא דשנו משתפך. (והרמב"ם השמיט את שני הדינים הללו שיקדים ושמקומו יהא משופך).

בית הדשן צריך שיהא מקום טהור

בית הדשן צריך שיהיה מקומו טהור, שנאמר: אל מקום טהור, ואם נטמא יטהרנו. (תו"כ שם, ועי' בחידושי הגר"ח למסכת פרה פרק ז שהסתפק אם דין מקום טהור הוא דין קביעות מקום בעלמא, או שהוא מדיני החפצא. וע"ע בחי' הגר"ז לזבחים ק"ג).

מעילה אחר הוצאת הדשן

לאחר שיצא הדשן לבית הדשן אין מועלים בו (רמב"ם מעילה פ"ב ה"ב) אלא שכתב הרמב"ם שמכל מקום אסור הוא בהנאה שנאמר: ושמך, שאסור בהנאה (תמידין ומוספין פ"ב הט"ו). ועי פסולי המוקדשין פי"ט הי"ג), ואיסורו יש מפרשים שהוא מן התורה (כ"מ בפסולי המקודשין שם) ויש מפרשים שאיסורו מדרבנן, והדרשה מ"ושמו" אינה אלא אסמכתא (מרכבת המשנה תמידין ומוספין שם, ועי"כ מ"מ תמידין שם בשם הר"י קורקוס שהרמב"ם למד מר' יוחנן שהלכה כמותו כאפר לאחר שתרים שמועלים, ותמהו עליו בקרן אורה מעילה שם ובברכת הזבח שם ובמרכבת המשנה שם ששם לפני הוצאתו לבית הדשן אמור). אמנם הראב"ד (תמידין שם) ס"ל שלאחר הוצאתו לבית הדשן האפר מותר בהנאה, שאין הכתוב ושמך אמור אלא בתרומת הדשן. (ועי"כ בחי' הגרי"ז לכריתות ו).

סדר סידור המערכות

נתינת העצים על המזבח

לאחר שהסירו את האפר ונתנוהו לתפוח שבאמצע המזבח ונשאר מקום המערכה פנוי, החלו הכהנים יחד עם הכהן שזכה בתרומת הדשן (דיכלו הכהנים לסייע למי שזכה בפייס לסדר המערכה. עבודת הקרבנות בשם היעב"ץ. וכתב שם דביומא כז. ממעטינן הולכת עצים דלא בעי כהונה) להעלות מלשכת העצים עצים למזבח לסדר המערכות. (ולשכת העצים היתה בנויה בעזרת נשים בקרן מזרחית צפונית ושם היו יושבין כהנים בעלי מומין ובודקין את העצים. וכתב הרע"ב מידות א, ד דדרך שער הדלק היו מכניסים עצים של מערכה הדולקים על המזבח).

איזה עצים היו מסדרין על המערכה

במשנה בתמיד (ב, ג) איתא דכל העצים כשרין למערכה חוץ משל זית ושל גפן (משום דגפן וזית טוענים פירות חשובים אף כשהם זקנים ואסור לקצצן משום ישוב א"י, או משום דיש בהם קשרים ומעלים עשן ואינם דולקים יפה. [כ"כ המפרש וראה במקדש דוד סי' לב משה"ק על פי זה ממדרש איכה]. ואיכא דאמרי משום דנעשים אפר ודשן מיד)

אבל באלו רגילין במרביות של תאנה (ובגמ' שם מבואר שהיו מביאים מאילן שאינו עושה פירות. עי"ש) ושל אגוז ושל עץ שמן שדולקין יפה. (ועצי ברושים וארזים מעלין עשן הרבה ולא היו משתמשין בהם. תפא"י. ועיין בבאר שבע מש"כ בזה. ובתוספתא מנחות ט איתא דר' אלעזר מוסיף חמשה עצים פסולין אף של שקמה ושל חרוב ושל דקל ושל מייש ושל אלן ושל סתירה. עי"ש).

עצים הפסולים

כתב הרמב"ם (הלכות איסורי מזבח פ"ו ה"ב) עצי המערכה לא יהיו אלא נבחרים ולא יהיה בהם תולעת (כתב התוי"ט במדות פ"ב מ"ה דלא מצא סמך מן הכתוב לפסול עצים מתולעים, אך בס' עבודת הקרבנות האריך להוכיח דעץ שיש בו תולעת נחשב כבעל מום, ובעינן אף בעצים שיהיו תמימים בלא מום. והמאירי במסכת יומא דף טז כ' לחדש דעץ שיש בו תולעת פסול למזבח משום דתולעת זהו דבר טמא, ואינו ראוי להעלותו על המזבח. ואעפ"י שאינו בא בתורת הקרבה, מ"מ דבר טמא אינו ראוי למזבח. נמצא לפי דבריו דעיקר האיסור הוא משום הקרבת התולעת, אבל העץ עצמו אין בו פסול. ועיין בהערות הגריש"א שם מה שהעיר בדבריו). וכל עץ שהתליע כשהוא לח פסול למזבח (מנחות פה: ורש"י שם ביאר שפסול בלח משום שאין העץ נגרר טוב, וע"ע בחזו"א מנחות מב, כה מה שביאר בזה), התליע יבש גורר את המקום שהתליע, ועצי סתירה פסולין (עיין בס' כלי חמדה פ' ויקהל מש"כ לדייק בדברי הרמב"ם). לעולם לא יביאו אלא חדשים. (ובשו"ת חת"ס או"ח סי' מ כתב שאפי' אם הכינם לצורך הדיוט נפסלו דבעי חדשים שלא הועמדו קודם להדיוט כלל. אך עיין בפ"י תפארת יעקב תמיד ב, ג. מש"כ בזה).

*****

להצלחת התורמים לכולל הכהנים

רויאל רוז - מרכז חיים זקן [קומה מינוס 1]

מלאכת סופר - כיכר העיר [בתניזן]

אלקטרופון - רח' מהרי"ץ

רגע מתוק - מרכז חיים זקן

נעלי דנדי - כיכר העיר

מאפית הארץ - סניף ביתר

הפעלות בת מינוס - 0548408652

חנות החליפות 'אלגנטמן' - כיכר העיר

אשריך ביתר!!

לישראל דארץ ישראל נתקדשה מכל הארצות עד שאינה יכולה לסבול עליה עוברי עבירה מצד קדושתה וכמו שאמר הכתוב ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה כו', וגם עתה שישראל גלו ממנה אינה סובלת עוברי עבירה וגם המה אינם מקבלים ממנה קורת רוח דגם עתה היא בחורבנה ואינה מיושבת כישוב כל הארצות, וזהו מופת גלוי שעדיין הארץ בקדושתה הראשונה עומדת שנתקדשה עבור ישראל וגם עתה שגלו ישראל ממנה לא סילק ה' קדושתו ממנה ומחזיק אותה בקדושתה עבור ישראל שישבו אלי' ותחזור הארץ לכבודה הראשון, וזה ביאור הכתוב על הר ציון ששמש שועלים הלכו בו, דהוא שמש ואינו מיושב מהאויבים כמו שארי ארצות ונתן טעם לזה אתה ה' לעולם תשב כסאך לדור ודור משום ישיבתך כביכול בה ועדיין כסאך שם דהוא בקדושתך ועתידה לחזור אלינו א"כ למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים דאם הי' מקום

אשר מעל 370 תושבים הדרים בקרבך הרימו את תרומתם בהו"ק חודשית של 10 ₪ בחודש למען יסוד הכולל ערב לכהנים להכינם לעבודת ביהמ"ק - ובזה הראו את צפייתם הגדולה לישועת ה' במהרה.

זכות הלימוד הנשגב של תורת הקרבנות יעמוד לכל השותפים התורמים ויתקיים בהם ברכתו של הח"ח למחזיקים במסגרת לימוד זה: 'שזכות המצוה הגדולה הזאת יעמוד להם שיתברכו מד' בחיים ושלוש וכל טוב, ויצליחם ד' בכל עניניהם וישמרם מכל צרה וצוקה וכל משאלות לבם ימלאו לטובה' (מכתבי הח"ח ק).

עדיין חסרים עוד תורמים להגדלת מספר הלומדים וניתן לתרום דרך מכשירי נדרים עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' או בטלפון 0504166339.

כמו כן בימים אלו החלה ההרשמה ל'כולל ערב' לכהנים החפצים להתכונן ברצינות לעבודת ביהמ"ק (הרישום לעת עתה הוא רק לכהנים) פרטים על המסגרת ניתן לקבל בטל: 0504166339. [רק פניות מתאימות תתקבלנה].

'לימוד סדר קדשים מזרז את הגאולה' (הח"ח בספרו תורה אור פי"ב)

לומר דמאסס לעולם לא הי' שום קושי על אריכת הגלות, אבל כיון דלא מאסתנו לעולם ותגאול אותנו אנו שואלים למה אתה מאריך כל כך הרבה זמן הגלות. ובזה נעמוד על ביאור הגמרא סוף מס' מכות שראו שועל יוצא מבית קה"ק התחיל ר"ע מצחק והביא להם הפסוק ואעידה לי עדים נאמנים את אורי' הכהן ואת זכרי' בן ברכי' תלה הכתוב נבואתו של זכרי' בנבואתו של אורי' באורי' כתיב לכן בגללכם ציון שדה תחרש בזכרי' כתיב עוד ישבו זקנים וזקנות בשערי ירושלים כו' עכשיו שנבואתו של אורי' נתקיימה בידוע שנבואתו של זכרי' מתקיימת, ולכאורה למה תלאן זה בזה, ולפי הנ"ל מבואר היטב דעיי"ז שהיא שממה ושועלים הלכו בו הוא מופת דישובו לה שנית. וכעיי"ז כתב המהרש"א שם.

וכן רבי משה ישראל בס' שארית ישראל (דרוש י להספד) כתב דשועלים הלכו בו טיבותא היא לגבן דמורה זה דעתיד לבנותו במהרה בימינו, דהן אמת דעיקר החרבן היתה צרה גדולה אבל לאחר החרבן דשועלים הלכו בו הוי סימנא טבא שיחזור לבנות במהרה בימינו וזהו אות לטובה כי אתה ה' לעולם תשב ותשוב ותבנה חרבות ירושלים, וכסאך לדור ודור לעולם יכון.